

Verlangen naar Mekka is tot en met 12 januari 2020 te zien in het Tropenmuseum Amsterdam. Inl: www.tro-penmuseum.nl

Naar Mekka
Met miljoenen pelgrims tegelijk

Moslims zijn verplicht om een keer in hun leven op bedevaart naar Mekka te gaan, als hun financiën en gezondheid dat toelaten. De grote bedevaart, de hadj, is een van de vijf zuilen van de islam, net als vasten tijdens de ramadan en vijf keer per dag bidden.

De hadj duurt drie tot zes dagen en vindt plaats in de laatste maand van het islamitische jaar. Miljoenen mensen tegelijk voeren de rituelen uit – in 2015 zijn meer dan 700 mensen doodgebracht. Het jaar werden 90.000 minder pelgrims toegelaten.

Voor elk land stelt Saudi-Arabië een maximaal aantal visa beschikbaar. In Nederland geldt: wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Vorig jaar mochten zo'n 4.000 Nederlanders naar Mekka. Aspirant-pelgrims dienen visa-aanvragen in bij zogenaemde hadj-bureaus.

FOTO KHALILI COLLECTIONS, LONDEN

Hamd met afbeeldingen van Mekka en Medina, Mogol India of Dekan, 16de of begin 17de eeuw.

De stad die ook nooit slaapt

TENTOONSTELLING Iedere moslim moet ooit naar de heilige stad Mekka. In het Tropenmuseum kun je ervaren hoe het is om daar te zijn.

Tekst **Manouk van Egmond**

Mohsin Amdaouech (29) zat bij zijn vader op schoot naar de Arabische televisie te kijken toen hij voor het eerst de biddende mensenmassa in Mekka zag. „Hier ga jij ook een keer heen”, zei zijn vader. Afgelopen februari was het zover.

Amdaouech besloot zijn ouders te verrassen toen zij in de heilige stad waren. Hij had al langer dan een jaar over de wereld gereisd. Of hij nu in Mexico, Peru of Australië was, met behulp van het kompas op zijn telefoon bad hij altijd richting Mekka. En toen stond hij daar ineens. Soortgelijke verhalen zijn te horen op de tentoonstelling *Verlangen naar Mekka* in het Tropenmuseum in Amsterdam. In video's vertellen tien Nederlandse pelgrims over hun Mekka-ervaring. Hoe hebben zij zich voorbereid? Hoe vertiep de bedevaart? En wat heeft de reis hen gebracht? De video'schermen zijn geplaatst tussen 300 stukken uit verschillende islamitische kunstcollecties. Een 19de-eeuwse draaistoel bijvoorbeeld, die door kamelen werd getorst in de karavaan van Kaïro naar Mekka. De historische objecten zijn afgewisseld met moderne voorwerpen, waaronder pelgrimssouvenirs als biddenoeren en telefoonhoesjes. Ook zijn er selfies van Nederlandse bedevaartgangers te zien, naast de vroegste fotoportretten van pelgrims.

Met een vr-bril kunnen bezoekers zich in Mekka wenen - voor velen de enige manier om te ervaren hoe het is om daar te zijn. Mekka is voor niet-moslims immers verboden toegang. En voor pelgrims kan de tentoonstelling een

manier zijn om „iets van hun bedevaart te herbelev(en)”, zegt conservator Luit Mols. De tentoonstelling moet laten zien wat de aantrekkingskracht van Mekka is, zegt ze. Waarom is de bedevaart zo bijzonder?

Overweldigend

Mekka maakt indruk vanaf het moment dat je het vliegveld uitstapt, zegt Mohsin Amdaouech, die meedeed aan de campagne voor de tentoonstelling. Iedereen neemt na aankomst de gewijde staat van de pelgrim aan, zegt hij. „Je moet je witte doeken om je heen wikkelen, waardoor je niet ziet of iemand vulnismaan of miljonaïr is. We zijn moslims, dus we zijn allemaal broeders.” Vervolgens loopt iedereen zebusvormige Ka'ba in de Grote Moskee. Amdaouech deed er anderhalf uur over. „Het is het belangrijkste heiligdom in het de islam. Het is heel emotioneel.”

Volgens de cijfermuren in de tentoonstelling passen er bijna twee miljoen pelgrims in de grote moskee. Hoe overweldigend het is om met zoveel mensen rond de ka'ba lopen, begrijp je als je de vr-bril opzet. Waar je ook kijkt: overal vormen zich kleine treintjes met mensen die elkaar voortduwen. Iedereen staat zo dicht op elkaar gedrukt, dat je in de koran van Mekka jaarlijks honderden pelgrims worden doodgebracht is ineens voorstelbaar. Niet vreemd dat wordt aangeraden om naar Mekka te gaan als je jong en gezond bent.

In een van de videofilmpjes vertelt Jihad Alariachi (35) dat zij tien jaar geleden met haar

RESERVEREN

RESERVEER UW ARRANGEMENT
AOTTERBANKAARNOOT-HOTEL
TELEFOON: 020-4180222
EMAIL: RESERVATIONS@
MAASOCCURTYPERANCOOP

RESTAURANT THE MILLEN

WERELDSE SMAKEN ONTDEK JE BIJ
RESTAURANT THE MILLEN

GOURMET PACKAGE A €235,00 P.P.*

* 100 BASISWILZIEHSONDELIJKEN
ONTVANGST MET G.A.S. CHAMPAGNE
5 GANGEN WENJULIJDS BIJPASSENDE WANKEN
T-SERVISWATER, KOFFIE/THEE SERVIS WET ERPAKJES
OVERNACHTING OP EEN EXECUTIVE KAMER
UITGEBOEID ON THEET BUREAU

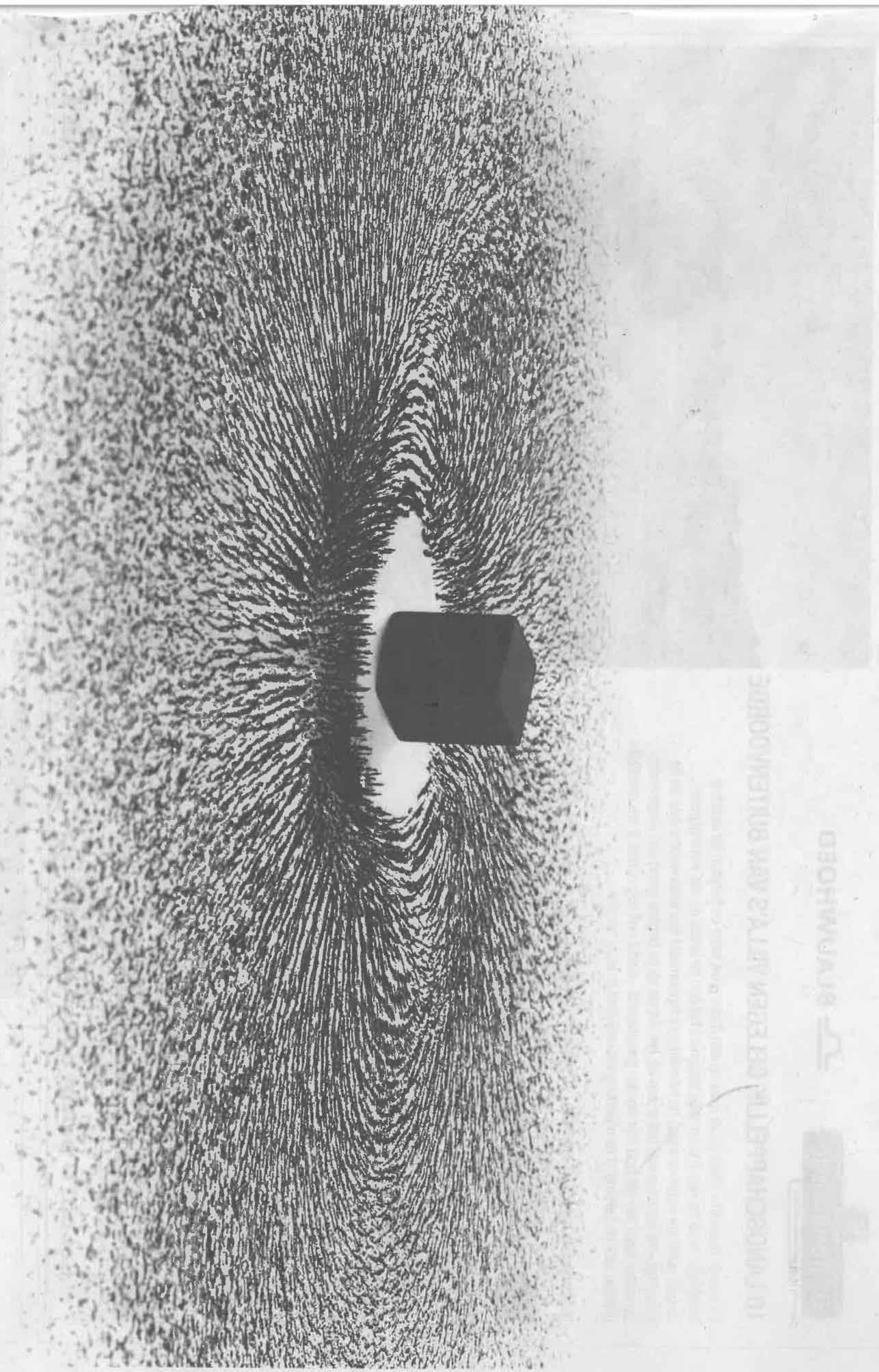
THE MILLEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM

MICHELIN 2019

ROTTERRAMMAARNOOT-HOTEL

Advertentie

Magnetism II van
Ahmed Mater, 2012.

man naar Mekka ging. Zij vond de bezinningsdag op de vlakke van Ararat, twintig kilometer buiten Mekka, het meest bijzonder, vertelt ze aan de telefoon. „Tot zonsopgang heb je de tijd om alles te vragen. Je staat stil bij je zonden, denkt na over wat je van het leven wilt”. Van familie en vrienden kreeg ze smeekebedes mee: de een wilde gezondheid, de ander een kind. Ze zocht een hoekje op en ging alles van haar papertje voorlezen, zegt ze. „Iedereen had zijn handen naar de lucht geheven, en was zachtjes aan het prevelen. Ik zag oude mannen met baarden die nat waren van tranen. Ik vond dat zo mooi. Ik moest huilen, huilen, huilen. Wat je voelt is liefde, de aanwezigheid van Allah.”

Luxer en commerciël

Alarachi had zich voorbereid door jongeren die al waren geweest bij haar uit te nodigen. Zij gaf ven haar praktische tips. Dat ze bij de Zeeman een dikke niet-doorschijnende party kon kopen die wel lekker luchtig is, bijvoorbeeld. Geen overbodige luxe als op je gezicht en handen na alles bedekt moet zijn, terwijl het 40 graden is. En ze las zich in over de rituelen die ze moest doorlopen. „Ik wilde weten wat ik kon skippen als we in tijdnood zouden komen. Straks zou mijn bedevaart niet geldig zijn. Dan is het dag vijfduizend euro.”

De Nederlandse pelgrim betaalt gemiddeld 4.400 euro voor de reis naar Mekka, meldt de tentoonstelling. De hadji is dan ook steeds luxer en commerciël geworden, is een van de conclusies die je op basis van de tentoonstelling moet trekken. Het tentendorp waar veel pel-

grims verblijven is voorzien van airconditioning en voedselpakketten. Er worden miljoenen verdiend aan de verkoop van souvenirs. En rond de grote moskee zijn vijfsterrenhotels verteen.

Ook Alarachi's hotel stond vlakbij de moskee. „Als je honderdduizenden mensen om vijf uur 's ochtends ziet bidden voor het ochtendgebed, denk je echt 'wow'. New York is de city that never sleeps, wordt weleens gezegd. Maar als één stad nooit slaapt is het Mekka wel.” Ook 's avonds zag het zwart van de mensen, als de voorganger de avondgebeden uitsprak.

Even een cultuurschock

Maar we moesten niet denken dat het in Mekka alleen maar „bidden, bidden, bidden” is, zegt Amdaouech. „Aan de rand van de moskee heb je gewoon Starbucks, McDonald's en KFC. Ik heb veel nieuwe vrienden gemaakt. Ik heb om 12 uur 's nachts zelfs nog gevoetbald met Nederlandse profvoetballers.”

Eigenlijk moet je het als een spirituele vakantie zien, zegt Alarachi. En een heel praktische bovenvendien. „Je hoeft niet telkens naar het hotel om te bidden. Dat kan gewoon op straat.”

Vier weken lang was ze intens gelukkig, zegt ze. Terrug in Nederland was ze het liefst meteen teruggegaan. Het was ook even een cultuurschock. „Toen we onze wijk indrenen zag ik een hele grote foto van een vrouw in een bikini in een bushokje hangen.” Inmiddels heeft ze een excuus gevonden om nogmaals te gaan. „Ik was zo bezig met alles op de juiste manier te doen dat ik niet alle rituelen volledig beleefde. Ik heb al een voldoende, maar ik wil een goed.” Mohsin Amdaouech gemet nog na, zegt hij.

„Ik voel me dichterbij God. Ik wil een nog betere moslim zijn en mijn ziel versterken. Soms dwaal je af. In Mekka realiseerde ik me dat je de islam overal kan uitoefenen door gewoon de dingen te doen die je als moslim moet doen. Ik dacht weleens dat ik het te druk had om vijf keer per dag te bidden maar dat is onzin, want ik heb op een app gezien dat ik tien uur per dag op mijn telefoon zit.”

Dubbelportret van
hadji's uit Zanzibar in
het Nederlandse Consulaat in Jeddah, 1884.
Fotograaf Prof. Dr. C.
Snouck Hurgronje,
Jeddah